

Vergaderjaar 1991–1992

22 598

Elektriciteitsplan 1993–2002

Nr. 3

LIJST VAN ANTWOORDEN

Ontvangen 21 augustus 1992

1

Op basis van de Nota Energiebesparing en het Milieu-Actie Plan van de energiedistributiebedrijven zijn thans vele maatregelen in uitvoering die specifiek gericht zijn op het bevorderen van besparing op het elektriciteitsverbruik. Ik wijs op de acties van de distributiebedrijven op het gebied van ondermeer spaarlampen voor de huishoudens en toepassing van energiezuinige verlichting in de utiliteitsbouw. Daarnaast loopt er ondermeer een tenderprogramma voor elektriciteitsbesparing in (productie)processen in het kader van het tenderprogramma voor industriële energiebesparing. Ook zij gewezen op de activiteiten op het gebied van voorlichting van het publiek. Voorts wordt gewerkt aan normering van het elektriciteitsgebruik van apparatuur, waarbij Nederland in EG-kader een voortrekkersrol vervult.

Zo is de AMvB met normstelling voor koel- en vriesapparaten bij de EG genotificeerd en vindt onderzoek plaats naar normering voor was- en vaatwasmachines en verlichtingsarmaturen. In samenhang hiermee heeft de Europese Commissie initiatieven ontplooid om te komen tot labeling van elektriciteitsverbruikende apparatuur. Exacte, kwantitatieve informatie over het resultaat van deze maatregelen is thans nog niet beschikbaar. Vanuit deze optiek is het een goede zaak wanneer de beoogde nationale databank voor energiebesparingsdata (NEEVIS) snel tot stand komt. Het totaal pakket van maatregelen in de Nota Energiebesparing en via MAP, waaronder ook de maatregelen begrepen zijn die door de energiedistributiebedrijven genomen worden, is er op gericht om een efficiency-verbetering te bewerkstelligen van 2% per jaar over het totale energiegebruik. Deze efficiency-verbetering is niet nader gespecificeerd naar de verschillende energiedragers. Bedacht zij dat de mogelijkheden tot besparing op het gebruik van primaire energiedragers groter zijn dan die op het gebruik van elektriciteit. Zo leiden in de Nota Energiebesparing en MAP voorziene maatregelen die zijn gericht op de totstandkoming van meer WKK en meer windvermogen tot minder primair energieverbruik maar niet tot een lager stroomverbruik. Voorts gaan maatregelen om primaire energie te besparen in een aantal gevallen gepaard met extra verbruik van elektriciteit. Ook de realisering van de exergiegedachte zal in het algemeen leiden tot meer stroomgebruik maar

per saldo tot minder gebruik van primaire energie. In de memorie van toelichting op de begroting voor Economische Zaken voor 1993 zal nader op de voortgang van de uitvoering van de Nota Energiebesparing worden ingegaan.

2

Diversificatie is gericht op een concurrerende prijsstelling van stroom en op spreiding van risico's in de voorziening. Deze doelstelling blijft onverkort overeind bij een verder geliberaliseerde Europese energiemarkt.

In het geval Nederland geen concurrerende stroomprijzen kan aanbieden, dan zou met name de meer elektriciteits-intensieve industrie zijn aangewezen op import. Men mag er echter niet zo maar van uitgaan dat men soortgelijke prijzen zal hebben te betalen als buitenlandse concurrenten, al was het maar door de invloed van extra transport. Daarbij komt dat het voor de hand ligt dat een buitenlandse stroomleverancier zich commercieel opstelt en als referentiepunt voor zijn exporten de prijsstelling in het importerende land in de beschouwing betreft. Verder is import aan grenzen gebonden (transportcapaciteit). Dat betekent dat in het geval de stroomproductie in eigen land te duur zou worden maar beperkt soelaas gevonden kan worden in het buitenland.

In verhouding tot de stroomimport is onze export bescheiden (rond 5 à 6% van de import). Voor het geval men hierin wijziging zou willen brengen, bijvoorbeeld om gaten op te vullen in de Oosteuropese stroomvoorziening ter vervanging van vervuilende productie dáár, is het ook van groot belang te kunnen beschikken over een gediversificeerd brandstofinzetpakket. De mogelijkheid tot concurrerende exporten wordt namelijk bepaald door het variabele deel van de produktiekosten. In vergelijking met landen die over waterkracht en/of kernenergie beschikken zijn de variabele produktiekosten in ons land hoog.

Kortom diversificatie is van groot belang voor een blijvend concurrerende prijsstelling van stroom, ook wanneer export niet wordt beoogd.

3

Uit gegevens van het Centraal Plan Bureau blijkt dat de groei van het elektriciteitsverbruik in 1991 weliswaar geringer was dan daarvoor, maar dat dit ook geldt voor de groei van het Bruto Nationaal Produkt.

Van een trendbreuk in de ontwikkeling van de verhouding tussen de groei van het elektriciteitsverbruik en de groei van het Bruto Nationaal Produkt kan dan ook nog niet gesproken worden. Daarbij komt dat voor het verkrijgen van een goed beeld de ontwikkeling van meerdere jaren in beschouwing moet worden genomen.

Bovendien zal er op een meer gedesaggregeerd niveau dienen te worden gekeken naar de ontwikkelingen vanwege de structurele sectorontwikkelingen binnen de economie die anders de beeldvorming vertroebelen.

Een en ander is hierna grafisch weergegeven.

In het kader van het opheffen van handelsbelemmeringen binnen de Europese Gemeenschap is in 1988 in CENELEC-verband besloten om de elektrische netspanning te normaliseren op 230 Volt. CENELEC is de Europese organisatie voor elektrotechnische normalisatie, waarvan de nationale elektrotechnische comités lid zijn. Voor Nederland is dit het Nederlandse Elektrotechnisch Comité, waarin vertegenwoordigers van elektriciteitsbedrijven, van de overheid en van de industrie zitting hebben. Uniformiteit in spanningsniveau in de verschillende landen heeft een aantal voordelen voor zowel gebruikers als voor fabrikanten van elektrische apparatuur zoals gelijke gebruiksomstandigheden en grotere keuzemogelijkheden.

Over deze verhoging van de netspanning heeft uitvoerig overleg plaatsgevonden ook met de consumentenorganisaties. Daarbij is, onder meer met oog op het veilig gebruik van apparaten, besloten om de verhoging van de netspanning overal in ons land zeer geleidelijk in te voeren. Pas na 2004 zal de verhoging volledig zijn doorgevoerd.

Gelet op de levensduur van apparaten zullen tegen die tijd vrijwel alle bestaande apparaten die geschikt zijn voor een nominale spanning van 220 Volt vervangen zijn door nieuwe apparaten die geschikt zijn voor 230 Volt.

Naar verwachting zal deze geleidelijke verhoging van de netspanning weinig gevolgen hebben voor het elektriciteitsverbruik. Een mogelijk hoger verbruik bij de oude apparaten wordt gecompenseerd door een lager verbruik bij nieuwe apparaten. En ook bij de bestaande apparaten zal bij verhoging van de netspanning lang niet altijd sprake zijn van een hoger stroomverbruik. Immers een hogere spanning leidt in een aantal gevallen tot een kortere arbeidstijd terwijl bijvoorbeeld bij verwarmings-toestellen de gewenste temperatuur sneller wordt bereikt.

Door de Sep is er op gewezen dat een exergetische analyse van energieomzettingen, waarbij de veranderingen in kwaliteit van een energiebron in beschouwing worden genomen, een goed hulpmiddel vormt om de wijze waarop in de totale finale energievraag wordt voorzien te optimaliseren. Zo is het exergetisch gezien aantrekkelijk om in de vraag naar warmte te voorzien door gebruik te maken van restwarmte bij elektriciteitsopwekking of het aanwenden van warmtepompen.

Ik sta hier positief tegenover en acht het gewenst om dit verder uit te werken. In deel 1 van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening dat op 18 mei jl. is uitgebracht, heb ik dit ook aangegeven. Waar daar goede mogelijkheden voor aanwezig zijn dient gestreefd te worden naar benutting van de restwarmte bij de elektriciteitsopwekking. In dit verband zullen de mogelijkheden voor grootschalige restwarmtebenutting onderzocht worden voor de grote nieuwe woningbouwlocaties die in VINEX-kader ontwikkeld worden. Daarnaast bestaat het voornemen om in overleg met de elektriciteitsproductie- en distributiesector en betrokken lagere overheden een demonstratieproject op te zetten. Bij de demonstratie gaat het zowel om het opsporen van mogelijke bestuurlijke en organisatorische knelpunten als om een technische demonstratie.

Deze benadering betekent inderdaad dat naast aandacht voor besparingen op elektriciteit bij de eindverbruikers ook goed gekeken wordt naar besparingen in de hele aanbodsketen van energie en elektriciteit. Continuering van de aandacht voor eerstgenoemde besparing blijft echter noodzakelijk. In die zin is er niet zozeer sprake van een accentverschuiving, maar eerder van een aanvulling op het reeds ontwikkelde beleid. Mede op basis van de ervaringen met het demonstratieproject zal het beleid verder ontwikkeld worden.

De twijfels van de Sep zijn waarschijnlijk ingegeven door de vrij aanzienlijke groei van het elektriciteitsgebruik in de afgelopen jaren. Ik wijs er echter op dat de groei nu toch wat minder wordt. Hierbij kunnen conjuncturele factoren de hoofdrol spelen, maar het ligt ook in de rede dat de besparingsmaatregelen geleidelijk effect gaan sorteren. In het antwoord op vraag 1 heb ik aangegeven welke maatregelen thans in uitvoering zijn om besparing op het elektriciteitsgebruik te bewerkstelligen. Ik zie geen aanleiding om te veronderstellen dat de doelstelling om jaarlijks 2% efficiency verbetering te bereiken op het totale energieverbruik, zoals is neergelegd in de Nota Energiebesparing, niet gehaald zal worden.

Naar mijn mening is er sprake van een actieve en succesvolle inzet van de beoogde maatregelen. Ik zie dan ook voorshands geen reden om aanvullende maatregelen te treffen. Wel deel ik zoals eerder aangegeven de visie van de Sep dat maatregelen gericht op besparing op primair energiegebruik in een aantal gevallen gepaard gaan met een toename van het gebruik van elektriciteit. Deze effecten en de penetratie van nieuwe elektrische apparatuur zoals magnetrons en computers, leiden ertoe dat het aandeel van elektriciteit in het totale energiegebruik groeit. Een mogelijke verdergaande invulling van de exergiebenadering zoals bedoeld in het antwoord op vraag 5, zou dit effect nog kunnen versterken. Uit een toename van het elektriciteitsgebruik mag dan ook niet zonder meer afgeleid worden dat de beoogde besparingen op het totale energiegebruik niet gehaald worden.

De Minister van Economische Zaken,
J. E. Andriessen